

*Дубініна М.В., доктор економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет,
завідувач кафедри обліку і аудиту*

*Сирцева С.В., кандидат економічних наук
Миколаївський національний аграрний університет,
доцент кафедри обліку і аудиту*

*Чебан Ю.Ю., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет,
доцент кафедри обліку і аудиту*

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК ОСНОВА АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Процеси інтеграції України у високотехнологічне конкурентне середовище зумовили необхідність формування інноваційної моделі розвитку. Інноваційний розвиток економіки комплексно об'єднує виробництво, науку, освіту, управління, фінанси, культуру та інші складові суспільного життя. Ключовим фактором розвитку такого типу економіки є створення ефективної моделі інноваційної інфраструктури.

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» інноваційна інфраструктура – це сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-консультаційні, юридичні, освітні тощо) [1]. Саме вона забезпечує функціонування відтворювального процесу на інноваційні основи, що робить її ключовим фактором у реалізації процесів модернізації та інноваційного розвитку.

Проте в Україні процес функціонування інноваційної інфраструктури є досить суперечливим, що можна пояснити наявністю великої кількості проблем, які можна розділити на чотири групи:

1. Загальносистемні: відсутність системи страхування інноваційних ризиків, прозорості та послідовності державної інноваційної політики, в інноваційному виробництві не застосовується механізм державного замовлення, відсутність стимулювання внутрішнього попиту на нові дослідження та розробки.

2. Проблеми стратегічного розвитку: низькі бюджетні асигнування у сферу освіти, відсутність стимулів ресурсо- та енергозбереження, недостатня увага приділяється соціальному значенню інноваційної діяльності.

3. Проблеми маркетингового супроводу: відсутність структури, яка б займалась вивченням ринку інновацій, відсутній досвід просування інноваційної продукції, не відпрацьовані механізми вивчення і формування інноваційного попиту, в інфраструктуру не включені компоненти, відповідальні за підтримку «зворотного зв'язку» із споживачами.

4. Проблеми інформаційного забезпечення: відсутність практики виробництва соціальної реклами інновацій, відсутність стимулювання розвитку науково-виробничої кооперації та формування інноваційного бізнес-партнерства, відсутність інформаційного ресурсу, який представляв би єдиний реєстр наукових розробок, відсутність систем інноваційного консалтингу.

Виділення основних проблем функціонування інноваційної інфраструктури дозволяє зробити висновок про те, що традиційний функціональний принцип її побудови вже не задовольняє потреби, які відчують інноваційні підприємства на сьогоднішній день. Тому до системи інфраструктурної підтримки необхідно висувати нові вимоги, що забезпечували б створення необхідних умов здійснення інноваційної діяльності в країні (рис. 1).

Рисунок 1 - Взаємозв'язок проблем інноваційної інфраструктури та вимог щодо інфраструктурної підтримки інновацій

Зважаючи на вітчизняні особливості розвитку економіки, вважаємо за доцільне сформуванню систему із оптимальної кількості інститутів (організаційних форм), які забезпечуватимуть створення інфраструктури підтримки інноваційного розвитку в країні (табл. 1).

Таблиця 1 Інститути, які забезпечуватимуть створення інфраструктури інноваційного розвитку

Інститути	Організаційні форми
Інформації	Інформаційні, аналітичні, науково-технічні центри, патентні відділи бібліотек, інтернет, виставкові та збутові майданчики, ярмарки інновацій, інтелектуальні біржі, конференції
Фінансові	Інвестиційні фонди, які забезпечуватимуть реалізацію інноваційних проектів у соціально-значущих галузях, інші фінансові джерела
Підтримки малого інноваційного підприємництва	Бізнес-інкубатори, технопарки, спілки підприємців, інноваційні центри, що надають методичну допомогу з питань законодавства, організації бізнесу, семінари та інші заходи щодо обміну досвідом
Технологічні	Організації, які беруть участь у процесах трансферу технологій, дифузії інновацій, інші інноваційні посередники, що забезпечують вітчизняне виробництво передовими технологіями таким чином підвищуючи його конкурентоспроможність
Маркетингового супроводу	Установи, що здійснюють дослідження з вивчення ринків збуту, сегментування споживачів, аналізу конкурентних переваг інноваційної продукції
Освітні	Професійні освітні установи, що утворюють систему безперервної освіти, залучають студентів, викладачів, фахівців у НДР; інші організації, які організують наукові конференції, інформаційні програми, тренінги
Регулятивні	Органи державного управління та їх підрозділи, що беруть участь у підготовці та виконанні нормативних актів, регіональних програм, реалізації інноваційних проектів з використанням механізмів державно-приватного партнерства, страхування ризиків; податкового стимулювання для інноваційних підприємств

Джерело: авторська розробка

Інноваційна інфраструктура повинна охоплювати усі ланки інноваційного процесу (освіту – наукову та науково-технічну діяльність – виробництво – споживання). Їй повинні бути притаманні такі властивості:

1. Поширеність у всіх регіонах, що дасть змогу виконувати на місцях завдання функціонально повного інноваційного циклу: від розробки інноваційної пропозиції, маркетингу і техніко-економічного обґрунтування до впровадження та комерціалізацію новацій.

2. Універсальність та гнучкість, що сприяють реалізації інновацій у будь-якій

сфері діяльності та адаптивність до швидких змін у розвитку як науки і техніки, так і ринкового середовища.

3. Інформаційна, кадрова та фінансова забезпеченість усіх ланок інноваційної діяльності.

4. Конструктивність, що забезпечує досягнення оптимального остаточного результату.

Таким чином, модель функціонування інноваційної інфраструктури можна уявити наступним чином:

1. Створення та функціонування відповідних інститутів інноваційної інфраструктури (венчурні фонди, бізнес-інкубатори, технопарки, технополіси, наукогради, центри трансферту інновацій, інформаційні центри, інноваційні фонди та центри, освітні центри).

2. Формування системо утворюючих зв'язків та активізація інформаційних потоків в інноваційній інфраструктурі за допомогою наступних методів:

- регулятивного - формування комплексних державних і регіональних програм розвитку на інноваційних засадах;

- ринкового – взаємозв'язок підприємств з науковими та освітніми установами з метою забезпечення випуску інноваційної продукції;

- реалізації функцій керуючої компанії, яку необхідно сформувати для забезпечення системного характеру розвитку інноваційної інфраструктури за рахунок координації та контролінгу процесів взаємодії елементів інноваційної інфраструктури.

Реалізація кожного з вказаних методів сприятиме формуванню системо утворюючих зв'язків і активізації інформаційних потоків між інститутами інноваційної інфраструктури.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні не існує розробленої послідовної низки заходів щодо формування та розвитку ефективно діючої інноваційної інфраструктури, тому першочерговим завданням є розроблення та впровадження на практиці розглянутих заходів.

Література:

1. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 04.07.2002р. № 40-IV / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

2. Мельник О. І. Формування ефективного інфраструктурного забезпечення інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки / О. І. Мельник // Економічний аналіз. – 2015. – № 1. Т.21. – С.98-105.

3. Аналіз законодавства України у сфері досліджень, розробок та інноваційної діяльності та пропозиції щодо доповнень до законодавства [Текст] // Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні: проект ЄС. – К. : Фенікс, 2011. – Т. 2. – 350 с.